

SPLOŠNA KNJIŽNICA SLOVENSKE KONJICE

Simona Marinšek

**POSLUŠANJE BRANJA: OD KASET DO ZVOČNIH KNJIG V
SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slovenske Konjice, 2025

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Simona MARINŠEK

Naslov pisne naloge: Poslušanje branja: od kaset do zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice

Kraj: Slovenske Konjice

Leto: 2025

Št. strani: 24 Št. slik: 20 Št. preglednic: 0

Št. prilog: 1 Št. strani prilog: 5 Št. referenc: 11

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Splošni knjižnici Slovenske Konjice

Mentorica v času strokovnega usposabljanja: Renata KLANČNIK, Splošna knjižnica Slovenske Konjice

UDK: 027:681.85:002

Ključne besede: zvočne knjige, splošne knjižnice, izposoja

Izvleček

Splošna knjižnica Slovenske Konjice svojim članom od leta 2020 dalje nudi možnost izposoje zvočnih knjig preko aplikacije Audibook. O tem jih obvešča z letaki, kazalkami z navodili za uporabo, izobraževanji, kot je projekt Rastem s knjigo, individualnim svetovanjem ter obveščanjem na spletni strani knjižnice. Z raziskavo smo želeli pridobiti podatke o seznanjenosti naših uporabnikov s ponudbo zvočnih knjig in njihovi uporabi. V prvem delu raziskave smo izvedli analizo statističnih podatkov, v drugem delu pa izvedli anketo med člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice. Pridobljeni rezultati kažejo na to, da je potrebno na področju promocije storiti več. Prav tako so uporabniki storitev izrazili željo po dopolnitvi ponudbe z naslovi na določenih področjih. Rezultati raziskave so pokazali, da trend izposoje zvočnih knjig iz leta v leto narašča, kljub temu pa še vedno ne dosega želeno število uporabnikov. Razlog za to je premajhna seznanjenost članov s ponudbo zvočnih knjig. Knjižnica mora narediti več za promocijo aplikacije Audibook in več pozornosti posvetiti izobraževanju o uporabi aplikacije. Zaradi priložnostnega vzorčenja in majhnega vzorca ni možno posploševanje ugotovitev raziskave. Pridobljeni izsledki bodo knjižnici v pomoč pri nadaljnji promociji storitve izposoje zvočnih knjig preko aplikacije Audibook, pri načrtovanju in oblikovanju zbirke zvočnih knjig ter pri pripravi izobraževanj za uporabnike.

KAZALO

1	UVOD	1
2	ZVOČNE KNJIGE	3
2.1	ZGODOVINA IN RAZVOJ ZVOČNIH KNJIG.....	3
2.2	ZGODOVINA IN RAZVOJ ZVOČNIH KNJIG V SLOVENIJI.....	4
2.3	APLIKACIJA AUDIBOOK	6
2.4	PROMOCIJA ZVOČNIH KNJIG V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE 7	
3	RAZISKAVA O POZNAVANJU IN UPORABI ZVOČNIH KNJIG V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE	7
3.1	SORODNE RAZISKAVE	8
3.2	RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE.....	8
3.3	RAZISKOVALNA METODA.....	9
3.4	STATISTIČNI PODATKI O UPORABI ZVOČNIH KNJIG NA FIZIČNIH NOSILCIH IN ZVOČNIH KNJIG APLIKACIJE AUDIBOOK V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE	9
3.5	ANKETNI VPRAŠALNIK	10
4	REZULTATI.....	11
4.1	IZPOSOJA ZVOČNIH KNJIG V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE	12
4.2	ŠTEVILO ZVOČNIH KNJIG V APLIKACIJI AUDIBOOK	12
4.3	NAJVEČKRAT IZPOSOJENE ZVOČNE KNJIGE V APLIKACIJI AUDIBOOK .	13
4.4	ANALIZA ANKETE	14
5	RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI.....	22
6	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	25
	PRILOGE	I

KAZALO SLIK

Slika 1: Spol anketirancev (n = 63).....	10
Slika 2: Starost anketirancev (n= 63).....	11
Slika 3: Kako pogosto anketirane osebe obiskujejo knjižnico (n = 64).....	11
Slika 4: Izposoja zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice.....	12
Slika 5: Zaloge zvočnih knjig v aplikaciji Audibook od leta 2021 do leta 2024.....	13
Slika 6: Največkrat izposojene zvočne knjige v aplikaciji Audibook v obdobju 2021- 2024....	13
Slika 7: Uporaba zvočnih knjig (n = 67).....	14
Slika 8: Pogostost uporabe zvočnih knjig (n = 67).....	15
Slika 9: Oblika poslušanja zvočnih knjig (n = 65).....	15
Slika 10: V kakšen namen anketiranci uporabljajo zvočne knjige (n = 64).....	16
Slika 11: Kdaj in kje anketiranci uporabljajo zvočne knjige (n = 65).....	16
Slika 12: Seznanjenost uporabnikov z aplikacijo Audibook (n = 67).....	17
Slika 13: Seznanjenost uporabnikov s knjižnično ponudbo brezplačne izposoje zvočnih knjig v aplikaciji Audibook (n = 67).....	17
Slika 14: Kako enostavno je anketirancem poiskati in izposoditi zvočne knjige (n = 67).....	18
Slika 15: Katerih informacij, o izposoji zvočnih knjig v knjižnici bi si uporabniki želeli več (n = 66).....	18
Slika 16: Zvočne knjige, ki si jih anketiranci najpogosteje izposodijo (n = 65).....	19
Slika 17: Pogostost tehničnih težav pri poslušanju zvočnih knjig (n = 66).....	19
Slika 18: Vrsta tehničnih težav s poslušanjem zvočnih knjig (n = 66).....	20
Slika 19: Pomembnost možnosti izposoje zvočnih knjig v primerjavi s tiskanim gradivom (n = 64).....	20
Slika 20: Kaj bi vas spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig v knjižnici? (n = 66).....	21

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik.....	I
------------------------------------	---

1 UVOD

Knjižnice svojim bralcem že dolgo ne ponujajo samo tiskanega gradiva, uporabnikom je na voljo raznovrstno knjižnično gradivo, v novejših časih pa tudi gradivo, dostopno na daljavo, pri katerem je njegova uporaba omogočena tudi brez obiska knjižnice. Tako je tudi pri ponudbi zvočnih knjig. Tovrstno gradivo v obliki zvočnih kaset in zgoščenk se vse bolj umika v pozabo, medtem ko se trend uporabe zvočnih knjig na spletnih platformah v slovenskem prostoru vse bolj povečuje. Prednost le-teh je v tem, da za njihovo uporabo ne potrebujemo več raznih kasetnikov in CD predvajalnikov, temveč si jih lahko naložimo na svoje mobilne naprave ter jih poslušamo kjerkoli in kadarkoli nam to dopušča čas. Slovenske knjižnice, ki nabavljajo zvočne knjige na platformi Audibook, svojim članom omogočajo dostop do digitalnih zvočnih knjig v slovenskem jeziku preko mobilne aplikacije zgolj z uporabo njihove članske izkaznice in gesla. Tem knjižnicam je pridružena tudi Splošna knjižnica Slovenske Konjice.

Splošna knjižnica Slovenske Konjice je osrednja knjižnica za območje občin Slovenske Konjice, Zreče in Vitanje. Poleg osrednje knjižnice v Slovenskih Konjicah sodijo pod okrilje zavoda še tri krajevne knjižnice: Enota Loče, Enota Vitanje in Enota Zreče. Začetki delovanja knjižnice v Slovenskih Konjicah segajo že v obdobje pred vojno in se nadaljujejo v povojno obdobje, ko je knjižnica delovala pod okriljem prosvetnega društva s prostovoljci v takratnem Mladinskem domu. Po izgradnji Kulturnega doma se je preselila v njegove prostore, kjer se nahaja še danes. Uradno je bila ustanovljena 1962. leta z odlokom Skupščine občine Slovenske Konjice kot samostojna kulturna ustanova. Leta 1982 je knjižnica zaradi premalo zaposlenih izgubila samostojnost in se priključila k takratni Delavski univerzi, v sklopu katere je ostala vse do leta 2000, ko se je vključila v novo ustanovljen Zavod za kulturo. V skladu z zakonom o knjižničarstvu se je leta 2003 Zavod za kulturo preoblikoval v javni zavod Splošna knjižnica Slovenske Konjice z notranjo organizacijsko enoto – Center za kulturne prireditve. Leta 2009 je bil z odlokom zavodu priključen še Turistično-informacijski center (Splošna knjižnica Slovenske Konjice, b. d.).

V letu 2024 je imela Splošna knjižnica Slovenske Konjice nekaj več kot 110.500 enot knjižničnega gradiva, od tega 356 enot zvočnih posnetkov na CD-jih in kasetah. Aktivno jo

je obiskovalo 4.076 članov, katerim je bilo preko aplikacije Audibook na voljo 494 naslovov zvočnih knjig (Splošna knjižnica Slovenske Konjice, 2025).

Prvi del naloge zajema predstavitev zvočnih knjig in izvedeno raziskavo o poznavanju in uporabi teh knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice. Zvočne knjige postajajo vse bolj priljubljena oblika gradiva v knjižnicah, saj omogočajo dostopnost literarnih del ljudem z različnimi potrebami, od tistih, ki imajo težave z branjem tiskanega besedila, do tistih, ki si želijo knjige le poslušati med opravljanjem drugih opravil. V raziskavi nas je zanimalo, koliko so uporabniki Splošne knjižnice Slovenske Konjice seznanjeni s ponudbo zvočnih knjig, koliko jih uporabljajo in kako bi knjižnica lahko še bolj približala ter spodbudila njihovo uporabo. Obravnavana tema je torej relevantna v kontekstu sodobnih knjižničnih storitev, ki uporabnikom omogočajo dostop do knjižničnega gradiva. Raziskovalni problem se nanaša na nizko stopnjo seznanjenosti uporabnikov Splošne knjižnice Slovenske Konjice z možnostjo izposoje zvočnih knjig preko aplikacije Audibook in vprašanje, zakaj tovrstna storitev še ni dosegla večje uporabe. Raziskava se ukvarja z ugotavljanjem razlogov za nizko izposajo zvočnih knjig, kljub temu da knjižnica ponuja to storitev že nekaj let. V ta namen smo postavili pet raziskovalnih vprašanj in tri hipoteze.

V drugem delu naloge so predstavljeni rezultati raziskave o uporabi zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice in poznavanju in uporabi ponudnika zvočnih knjig Audibook. Pri raziskavi smo uporabili kvantitativen raziskovalni pristop in raziskovalni del naloge razdelili na dva dela. Del raziskave smo opravili tako, da smo podrobno preučili statistične podatke, pridobljene iz aplikacij Cobiss3 in Audibook-knjižnice. V drugem delu raziskave smo med člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice izvedli anketo. Namen raziskave je bil pridobiti vpogled v izkušnje uporabnikov Splošne knjižnice Slovenske Konjice z izposajo zvočnih knjig tako v fizični obliki kot preko aplikacije Audibook. Raziskava je bila usmerjena v analizo uporabniške izkušnje, seznanjenosti uporabnikov s to storitvijo, njihovo pogostost uporabe ter težave, s katerimi se srečujejo pri iskanju in izposoji zvočnih knjig. Poleg tega smo želeli ugotoviti, kakšne izboljšave in informacije uporabniki pričakujejo, da bi povečali svojo uporabo zvočnih knjig. Po končanem anketiranju so bili zbrani podatki statistično analizirani in so predstavljeni s pomočjo grafikonov in opisno. Cilj raziskave je podati ugotovitve, ki bodo pomagale izboljšati uporabniško izkušnjo, povečati seznanjenost članov knjižnice s storitvijo

in omogočiti usmerjanje knjižnične politike in prihodnjih dejavnosti v zvezi z izposojjo zvočnih knjig.

2 ZVOČNE KNJIGE

Zvočne knjige so posnetki knjig, ki jih berejo igralci, avtorji ali profesionalni bralci. Namesto da knjigo prebiramo sami, lahko poslušamo posneto različico, kar nam omogoča uživanje v knjigah med vožnjo, vadbo ali opravljanjem drugih dejavnosti. Zvočne knjige so dostopne v različnih formatih, vključno z MP3, ki so na voljo tako na fizičnih nosilcih, kot so CDji, kot tudi prek digitalnih platform. V Bibliotekarskem terminološkem slovarju je zvočna knjiga, ki jo imenujemo tudi zvočnica, audio knjiga ali govoreča knjiga opredeljena kot zvočni zapis besedila knjige (Kanič idr., 2009).

Poslušanje zvočnih knjig vključuje absorpcijo in razumevanje vsebine. Medtem ko tradicionalno branje uporablja vid za dekodiranje besedila, zvočne knjige omogočajo enako izkušnjo s pomočjo sluha. Ključni vidik obeh oblik je doživljanje zgodbe, informacij in idej ne glede na način zaznavanja. Rubery (2011) v svojem delu opozarja, da poslušanje zvočnih knjig ni le pasivno sprejemanje informacij, temveč gre za aktivno doživljanje zgodbe, kjer je pomen besedila odvisen tudi od interpretacije in izvedbe bralca. S svojim edinstvenim pristopom k pripovedovanju zgodb so dostopne bralcem in poslušalcem različnih starosti, slogov in potreb. Omogočajo uživanje v literaturi tudi tistim, ki zaradi hitrega življenjskega tempa ali fizičnih omejitev ne morejo brati tradicionalnih knjig. Uporabljajo se lahko v izobraževalne namene, saj olajšajo učenje jezika ali omogočajo dostop do literature ljudem z disleksijo ali drugimi učnimi težavami, hkrati pa postajajo priljubljena oblika zabave, ki še naprej raste z razvojem tehnologije.

2.1 ZGODOVINA IN RAZVOJ ZVOČNIH KNJIG

Korenine zvočnih knjig segajo v 19. stoletje, ko je Thomas Edison leta 1877 izumil fonograf. Le-ta je omogočil snemanje in predvajanje zvoka, vendar je bilo takrat na fonografski cilinder mogoče zapisati le štiri minute dolg zvočni posnetek, kar je bilo premalo za pretvorbo celotne knjige v zvočni format. Tudi z razvojem fonografskih nosilcev in menjavo cilindrov za

ploščate diske, ki so omogočali 12 minut dolg zvočni posnetek, je pretvorba celotnega literarnega dela v zvočno obliko ostajala nedosegljiva (Rubery, 2011).

Zvočne knjige v današnjem pomenu so se začele pojavljati po letu 1930 v Veliki Britaniji in Združenih državah Amerike. Philips in Kovač (2023) navajata, da se je potreba po zvočnih posnetkih literarnih del razvila zaradi velikega števila vojakov, ki so v prvi svetovni vojni izgubili vid ali so težko brali. Ameriška fundacija za slepe (American Foundation for the Blind) je začela ustvarjati posnetke knjig za ljudi z okvarami vida. Projekt je bil del širših prizadevanj za izboljšanje dostopnosti literature. Takrat so bile knjige posnete na vinilne plošče, ki so lahko vsebovale največ 15 minut zvoka na eni strani. Po drugi svetovni vojni je napredek v tehnologiji pospešil razvoj zvočnih knjig. Magnetofoni in kasetni predvajalniki so omogočili daljše in kakovostnejše snemanje. S prihodom digitalnih tehnologij so zvočne knjige doživele revolucijo (Nyre, 2008).

Kaseta in CD-disk sta bila idealna formata za izposajo v knjižnicah, kar je omogočilo širši dostop in zvočno knjigo še dodatno populariziralo (Phillips in Kovač, 2023). Povše (2022) navaja, da so se prve mobilne aplikacije začele pojavljati po letu 2007, ko sta podjetji Google in Apple ponudili svoji spletni storitvi takrat še Android market (kasneje Google Play Store) in App Store. Kmalu po tem so se v tujini pojavile številne mobilne aplikacije, ki so uporabnikom omogočale predvajanje zvočnih knjig.

Zvočne knjige so se razvile kot del širšega trenda, ki vključuje uporabo zvoka za zabavo, izobraževanje in komunikacijo. Nove tehnologije za reprodukcijo zvoka so spremenile način in doživljanja literature. Phillips in Kovač (2023) trdita, da je glavni povod za ta trend razvoj pametnih telefonov, ki nam omogočajo poslušanje zvočnih knjig kjerkoli, preko slušalk in nam preko povezave bluetootha omogočajo povezavo z zvočniki v avtomobilih in doma.

2.2 ZGODOVINA IN RAZVOJ ZVOČNIH KNJIG V SLOVENIJI

Zvočne knjige so se v Sloveniji podobno kot v tujini začele množično snemati in prodajati z razvojem novih tehnologij, predvsem pa z razvojem novih vrst nosilcev zvočnih zapisov in predvajalnikov. Že v 60. in 70. letih prejšnjega stoletja so se v Sloveniji, ko so se množično

prodajali gramofoni, snemale in izdajale gramofonske plošče s posnetimi zvočnimi knjigami, predvsem s pravljicami, pri katerih je v tistih časih v izdajah prednjačila Založba Mladinska knjiga (Povše, 2022).

Gramofonske plošče za mnoge niso bile dovolj praktične, zato so se od 70. do 90. let prejšnjega stoletja začele širiti zvočne knjige na avdio kasetah, katere je bilo možno predvajati na bolj praktičnih kasetofonih, kateri so kasneje postali tudi prenosni, ter v kasetofonih v avtomobilih, s čimer jih je bilo možno poslušati tudi med vožnjo. Zvočne knjige na kasetah so bile zaradi praktične uporabe mnogo bolj razširjene in priljubljene (Povše, 2022).

V 90. letih in v prvem desetletju tega stoletja so postali vse bolj popularni CD predvajalniki, na katerih so se začele snemati in izdajati tudi zvočne knjige. Slovenske splošne knjižnice so v zadnjih desetletjih pridobile zbirko predvsem starejših zvočnih knjig na fizičnih nosilcih, večinoma na avdio kasetah in CD ploščah. Edina slovenska knjižnica z zbirko več tisoč zvočnih knjig je Knjižnica slepih in slabovidnih Minke Skaberne, kjer tudi sami snemajo zvočne knjige, katere pa so večinoma namenjene le njihovim članom, slepim in slabovidnim osebam. Po letu 2008, ko so se z razvojem digitalnih tehnologij ter razširjenostjo interneta, računalnikov in pametnih telefonov digitalni posnetki zvočnih knjig začeli množično prenašati prek interneta, se je pojavilo vse pogostejše kopiranje in piratstvo. Snemanje in izdajanje zvočnih knjig za slovenske založbe, ki delujejo na relativno majhnem jezikovnem trgu, zaradi tega pojava ni bilo več finančno sprejemljivo, zato je snemanje in izdaja novih zvočnih knjig v slovenskem jeziku skoraj popolnoma zamrla do leta 2017, ko je podjetje Audibook razvilo mobilno aplikacijo Audibook. Uporabnikom naprav operacijskih sistemov Android in iOS je omogočila poslušanje zvočnih knjig v slovenskem jeziku (Povše, 2022). Po statistiki NUK-a je bila prva digitalna zvočna knjiga izdana leta 2016, v letu 2020 pa jih je izšlo že 265 (Gerčar idr., 2024) .

V okviru Slovenskega knjižnega sejma v novembru 2024 je potekal pogovor o priljubljenosti in prihodnosti zvočnih knjig ter o tem, kako se zvočne knjige razlikujejo od radijskih iger. Udeleženci razprave so razložili, da je za klasične zvočne knjige značilno, da jih bralec bere nevtravno, medtem ko so interpretacije del v izvedbi dramskih igralcev radijske igre.

Ugotovili so, da med zvočne uspešnice sodijo tako različni priročniki za samopomoč kot tudi lažja žanrska literatura. Govorci so bili mnenja, da slovenski trg še vedno zaostaja za svetovnim, vendar je kljub temu viden trend naraščanja uporabnikov zvočnih knjig (P. G., 2024).

Danes so zvočne knjige v slovenskem jeziku dostopne tako v knjižnicah kot na komercialnih platformah. Število naslovov v slovenskem jeziku še vedno ni primerljivo z nekaterimi drugimi, a se vztrajno povečuje. V zadnji raziskavi Knjiga in bralci VII (Gerčar idr., 2024) opozarjajo, da sta se na globalnih knjižnih trgih v razmaku zadnjih petih let zgodili dve veliki spremembi. Na eni strani se je rast elektronskih knjig, katere imajo prav tako kot zvočne knjige oznako digitalne knjige, ustavila, na drugi strani pa se je začel vzpon zvočnih knjig. Ta trend še ni resneje vplival na stanje na slovenskem knjižnem trgu.

2.3 APLIKACIJA AUDIBOOK

Podjetje Audibook je leta 2017 na slovenski trg ponudilo mobilno aplikacijo Audibook, katera uporabnikom omogoča pregledovanje, izbiro, prenos in poslušanje zvočnih knjig v slovenskem jeziku. Že v prvem mesecu njenega prihoda na trg si jo je na svoje telefone naložilo tisoč uporabnikov. Vse od takrat število uporabnikov mobilne aplikacije ter tudi izposojanje in poslušanje zvočnih knjig stalno narašča (Povše, 2022).

V začetku zagona je bil v aplikaciji relativno majhen izbor naslovov, zaradi česar je tudi izposoja takrat bila toliko manjša, skozi čas pa so začele svoje zvočne knjige na aplikacijo Audibook ponujati tudi večje slovenske založbe in tako se je tudi nabor ponujenih naslovov večal (Povše, 2022).

V letu 2019 je podjetje Audibook v sodelovanju z Združenjem splošnih knjižnic Slovenije razvilo spletno platformo Audibook-knjižnice, katera slovenskim knjižnicam omogoča nakupovanje licenc zvočnih knjig za knjižnično izposajo. Člani knjižnic si lahko zvočne knjige izposodijo s pomočjo pametnih telefonov preko mobilne aplikacije Audibook, v katero se morajo najprej registrirati in potem s pomočjo številke svoje članske izkaznice in gesla za storitev Moja knjižnica opravijo prenos zvočne knjige (Povše, 2022).

V spletno platformo Audibook-knjižnice so vključene vse slovenske splošne knjižnice, aplikacija pa je povezana tudi s COBISS-om, tako da so vse zvočne knjige, ki so na voljo v sistemu Audibook, enostavno dostopne v knjižničnem katalogu COBISS+ in njegovi mobilni verziji mCOBISS. Na aplikaciji so dostopne tudi knjige v tujih jezikih (angleščini, hrvaščini in nemščini), katere pa niso na voljo za izposajo (Audibook, b. d.).

V februarju 2025 je bilo v mobilni aplikaciji Audibook na voljo 6.918 zvočnih knjig, od tega 1.166 v slovenskem jeziku, 5.040 v angleškem, 36 v hrvaškem in 676 v nemškem jeziku. Zabeležili so več kot 125.000 prenosov zvočnih knjig. Število registriranih uporabnikov Audibooka je v letu 2023 znašalo 56.196, od tega jih je bilo 16.175 z dodanim knjižničnim članstvom (Gerčar idr., 2024).

2.4 PROMOCIJA ZVOČNIH KNJIG V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE

Splošna knjižnica Slovenske Konjice si prizadeva uporabnikom približati zvočne knjige z različnimi promocijskimi dejavnostmi. Knjižnica ponuja tiskana navodila in kazalke, ki uporabnikom pomagajo pri uporabi Audibook aplikacije. Na informativnih deskah knjižnice so nameščeni plakati, ki obiskovalce opozarjajo na to storitev.

Odkar je knjižnica začela sodelovati s portalom Audibook, so se začeli izvajati izobraževalni programi v okviru projekta Rastem s knjigo. V okviru tega programa knjižnico vsako leto obišče približno 400 sedmošolcev in dijakov prvih letnikov srednjih šol, kjer se seznanijo tudi z uporabo zvočnih knjig. Poleg tega knjižnica na drugih izobraževanjih za uporabnike, ki se osredotočajo na uporabo storitev knjižnice, prav tako predstavi zvočne knjige in aplikacijo Audibook. Te dejavnosti so ključne za povečanje ozaveščenosti o tej storitvi in spodbujanje uporabnikov, da jo začnejo pogosteje uporabljati.

3 RAZISKAVA O POZNAVANJU IN UPORABI ZVOČNIH KNJIG V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE

Namen te raziskave je pridobiti podatke o seznanjenosti članov Splošne knjižnice Slovenske Konjice s ponudbo zvočnih knjig ter njihovih izkušnjah pri uporabi aplikacije Audibook. Ker gre za storitve, pri katerih je stik z uporabniki omejen (digitalna izposoja), je bil cilj raziskave

ugotoviti, s kakšnimi težavami se srečujejo pri izposoji zvočnih knjig in kaj bi jih spodbudilo k pogostejši uporabi. Na podlagi izsledkov raziskave bodo knjižnici omogočena boljša načrtovanja promocijskih aktivnosti, oblikovanja zbirke zvočnih knjig in priprava izobraževalnih programov za uporabnike.

3.1 SORODNE RAZISKAVE

V Knjižnici Logatec je bila pred kratkim v okviru priprave pisne naloge za bibliotekarski izpit izvedena podobna raziskava, ki jo je izvedla avtorica Čuk (2024). Z raziskavo je želela ugotoviti stanje storitve izposoje zvočnih knjig v Knjižnici Logatec. Ugotovila je, da število izposoj zvočnih knjig iz leta v leto narašča, iz česar se lahko sklepa, da se je storitev dobro prijela med uporabniki, vendar bi z večjo promocijo aplikacije Audibook lahko še bolj razširili krog uporabnikov. Avtorica prav tako ugotavlja, da bo morala knjižnica več časa nameniti izobraževanju o uporabi aplikacije, saj so nekateri pri uporabi naleteli na težave, spet drugi aplikacije ne uporabljajo, ker o njej ne vedo dovolj. Podatki, ki jih je pridobila, kažejo tudi na to, da mora Knjižnica Logatec spremeniti nabavno politiko, saj uporabniki niso zadovoljni z naborom zvočnih knjig. Njihovi uporabniki si želijo predvsem več kriminalnih romanov, knjige za osebno rast in mladinsko literaturo.

3.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA IN HIPOTEZE

Postavili smo si naslednja temeljna raziskovalna vprašanja in hipoteze:

RV1: Ali so člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice seznanjeni z aplikacijo Audibook, ki omogoča izposajo zvočnih knjig?

H1: Člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice niso dobro seznanjeni z aplikacijo Audibook.

RV2: Katerih informacij o izposoji zvočnih knjig bi si člani knjižnice želeli več in kaj bi jih spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig?

RV3: Katere zvočne knjige si člani Splošne knjižnice Slovenske Konjic najpogosteje izposodijo?

H2: Člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice si najpogosteje izposojajo lahkotnejšo literaturo, ki jo lahko poslušajo med opravljanjem drugih opravil.

RV4: Ali se izposoja zvočnih knjig v aplikaciji Audibook vsako leto povečuje?

H3: Izposoja zvočnih knjig v digitalni obliki preko aplikacije Audibook iz leta v leto narašča, medtem ko izposoja zvočnih knjig na fizičnih nosilcih upada.

RV5: Ali so člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice, ki uporabljajo aplikacijo Audibook, zadovoljni s ponudbo zvočnih knjig v aplikaciji?

3.3 RAZISKOVALNA METODA

Za izvedbo raziskave smo uporabili kvantitativen raziskovalni pristop. Raziskava je bila razdeljena na dva dela:

1. Analiza statističnih podatkov – Iz aplikacije Cobiss3 smo pridobili podatke o zalogi in izposoji zvočnih knjig na fizičnih nosilcih (CD, DVD). Prav tako smo pridobili podatke o številu zakupljenih licenc in izposoji zvočnih knjig preko platforme Audibook za obdobje 2021–2024.
2. Izvedba ankete med uporabniki – Izvedli smo spletno anketo med člani knjižnice, da pridobimo njihove izkušnje in mnenja o aplikaciji Audibook. Anketo smo oblikovali z uporabo spletnega orodja 1KA, ki omogoča funkcionalnosti za zbiranje in analizo podatkov.

3.4 STATISTIČNI PODATKI O UPORABI ZVOČNIH KNJIG NA FIZIČNIH NOSILCIH IN ZVOČNIH KNJIG APLIKACIJE AUDIBOOK V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE

V programski opremi Cobiss3 smo v izpisih izvedli statistike in tako pridobili podatke o zalogi zvočnih knjig na fizičnih nosilcih (CD, DVD) ter podatke o njihovi izposoji. Za analizo smo izbrali štiriletno obdobje od začetka leta 2021 do konca leta 2024.

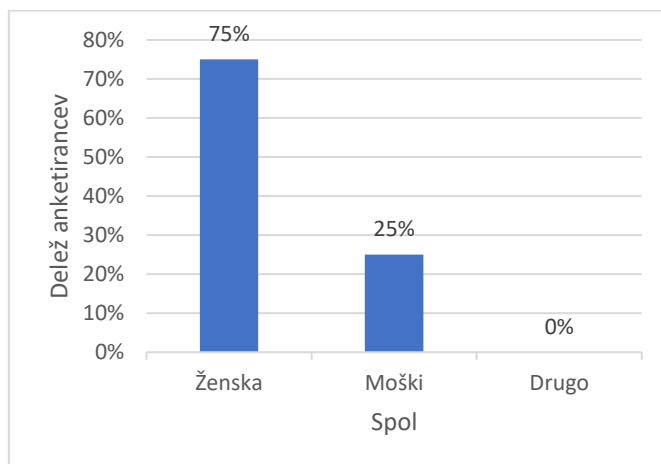
Iz portala Audibook-knjižnice smo pridobili statistične podatke o številu zakupljenih licenc in izposoji zvočnih knjig Splošne knjižnice Slovenske Konjice. Število zakupljenih knjig smo pridobili s pregledom letnih naročil in podatkov o zakupljenih licencah, podatke o številu izposoj pa z vnosom določenega obdobja (leta) v Audibook statistike. Pridobljene podatke smo nato izvozili in sešteli vse izposoje. Izvozili smo tudi tabelo vseh izposojenih zvočnih knjig v

izbranim štiriletnem obdobju in tako ugotovili, kateri naslovi zvočnih knjig se najbolj izposojajo. Analiza je bila opravljena v februarju 2025.

3.5 ANKETNI VPRAŠALNIK

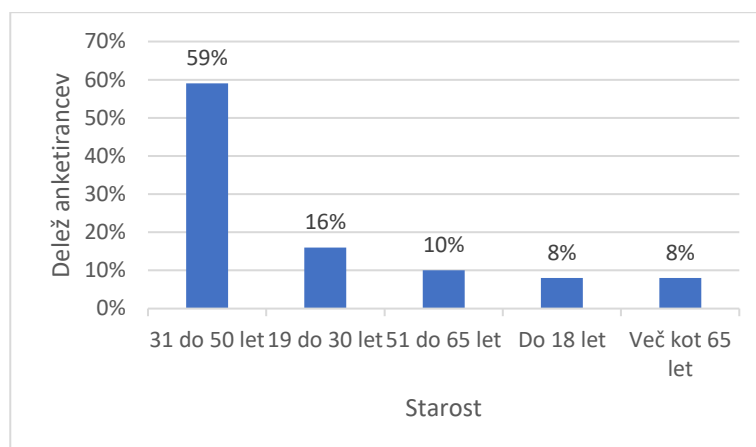
Anketni vprašalnik je vseboval 19 vprašanj. 11 vprašanj je bilo zaprtega tipa (s privzetimi odgovori), 7 polodprtih in 1 odprto vprašanje (gl. Prilogo 1). V anketo smo vključili dve demografski vprašanji, ki sta nam dali boljšo predstavbo o vzorcu. Anketo smo izvedli v obdobju od 3. februarja 2025 do 19. februarja 2025 distribucija pa je potekala preko družbenih omrežij (Facebook) in e-pošte za uporabnike, ki so se prijavili na obvestila knjižnice. Povprečen čas izpolnjevanja ankete je bil 2 minuti. Vzorčenje je bilo priložnostno.

Na vprašalnik je kliknilo 170 anketirancev, od teh jih je anketo v celoti izpolnilo 63, pet je bilo delno izpolnjenih, vendar smo jih kljub temu vključili v analizo. Kot je razvidno iz Slika 1, je anketni vprašalnik izpolnilo 75 % žensk in le 25 % moških.

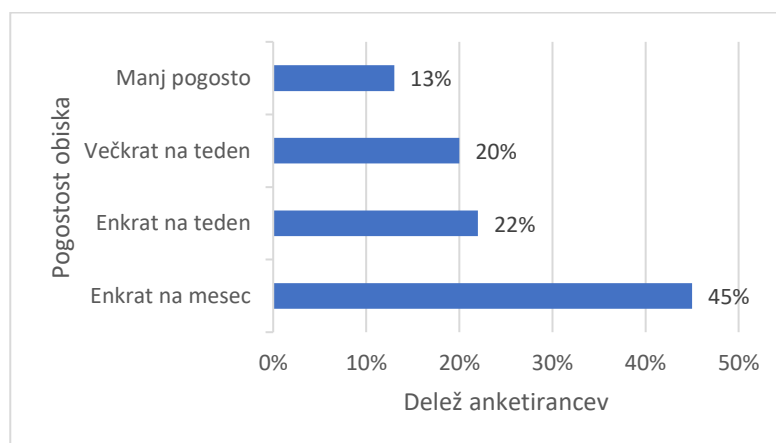
Slika 1: Spol anketirancev (n = 63)

Kot prikazuje Slika 2, največ anketirancev spada v starostno skupino od 31 do 50 let, najmanj zastopani sta skupini do 18 let in več kot 65 let.

Slika 2: Starost anketirancev (n = 63)

Uporabniki, ki so izpolnjevali anketo, nas kot prikazuje Slika 3, v 45 % povprečno obiščejo enkrat mesečno, 22 % vprašanih enkrat na teden, 20 % večkrat na teden in 13 % manj pogosto.

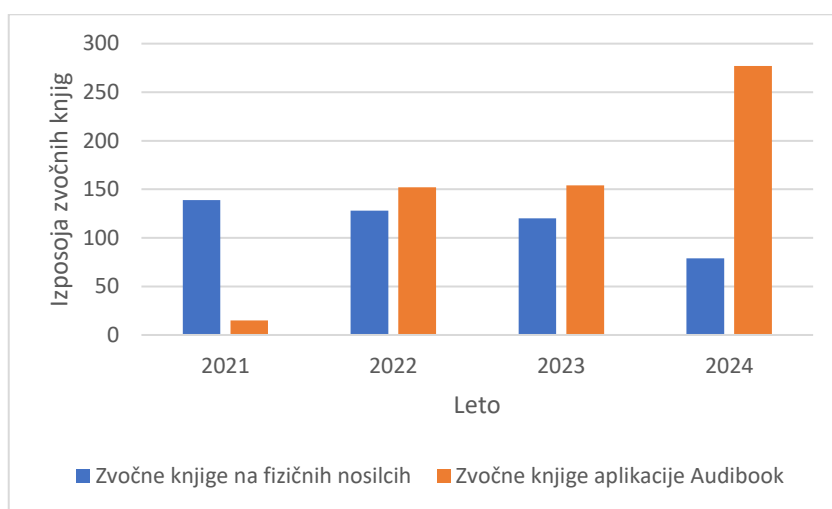
Slika 3: Kako pogosto anketirane osebe obiskujejo knjižnico (n = 64)

4 REZULTATI

Rezultati so prikazani po sklopih pridobljenih statistik iz programa Cobiss3 in aplikacije Audibook-knjižnice ter pridobljenih podatkov z opravljeno anketo med uporabniki Splošne knjižnice Slovenske Konjice.

4.1 IZPOSOJA ZVOČNIH KNJIG V SPLOŠNI KNJIŽNICI SLOVENSKE KONJICE

Kot je razvidno iz grafikona, ki ga prikazuje Slika 4, izposoja zvočnih knjig na fizičnih nosilcih upada. V letu 2021 je bilo zabeleženo 139 izposoj, v letu 2022 128 izposoj, v letu 2023 so bile zvočne knjige na fizičnih nosilcih izposojene 120 krat, v letu 2024 pa je bilo evidentiranih le še 70 izposoj. Medtem pa trend izposoje zvočnih knjig preko aplikacije Audibook narašča. V letu 2021 so si člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice po statističnih podatkih aplikacije Audibook digitalne zvočne knjige izposodili 15 krat, v letu 2022 152 krat, v letu 2023 154 krat, v letu 2024 pa že 277 krat.

Slika 4: Izposoja zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice

4.2 ŠTEVILO ZVOČNIH KNJIG V APLIKACIJI AUDIBOOK

Splošna knjižnica Slovenske Konjice je k ponudbi zvočnih knjig aplikacije Audibook pristopila konec leta 2020. Prvo leto je zvočne knjige kupila na podlagi licenčnega paketa 1 – leposlovje, ki omogoča nabavo 100 naslovov leposlovja, vsak naslov je na voljo za 52 izposoj. Od leta 2021 knjižnica kupuje zvočne knjige po paketnem licenčnem programu 3 – Prosta izbira. Konec leta 2024 je bilo članom knjižnice na voljo 494 naslovov zvočnih knjig (Slika 5).

Slika 5: Zaloga zvočnih knjig v aplikaciji Audibook od leta 2021 do leta 2024

4.3 NAJVEČKRAT IZPOSODJENE ZVOČNE KNJIGE V APLIKACIJI AUDIBOOK

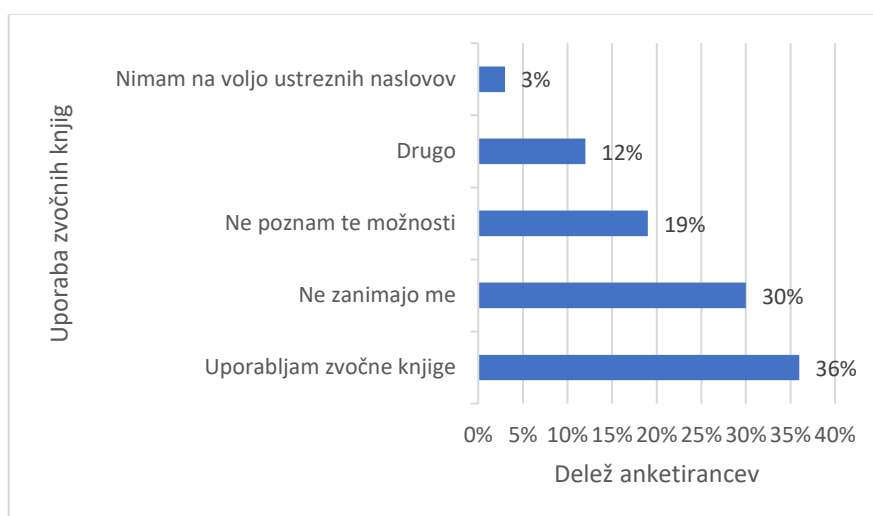
Zanimalo nas je, po katerih knjigah v aplikaciji Audibook uporabniki Splošne knjižnice Slovenske Konjice najbolj posegajo. Slika 6 prikazuje dvanajst največkrat izposojenih naslovov knjig v obdobju od leta 2021 do konca leta 2024. Prvo mesto si delita knjigi za osebno rast *12 pravil življenja* (12 izposoj) in *Kako izgoreti in vzeti življenje v svoje roke* (12 izposoj). Na drugem mestu je priročnik za vzgojo *Izštekanj najstniki in starši, ki štekajo*, in na tretjem mestu biografska knjiga za osebno rast *Camino – Od suženjstva do svobode*. Na seznamu prevladujejo knjige za osebno rast (6), kriminalni romani (3) in knjige za domače branje (2).

Naslov	Avtorji	Št. izposoj
12 pravil za življenje -	Jordan B. Peterson, Niki Neubauer	12
Kako izgoreti in vzeti življenje v svoje roke -	Aljoša Bagola	12
Izštekanj najstniki in starši, ki štekajo -	Leonida Mrgole, Albert Mrgole	11
Camino - Od suženjstva do svobode	Petra Škarja	10
5 jezikov ljubezni - Skrivnost trajne ljubezni	Gary Chapman, Klementina Logar	9
Cerkev -	Avgust Demšar	9
Dogodek v mestu Gogi -	Slavko Grum	9
Gretin greh - Naj se Bog usmili njene duše	Urška Klakočar Zupančič	9
Odvadite se biti to, kar ste - vodene meditacije -	Joe Dispenza	9
Otok -	Avgust Demšar	9
Placebo ste vi - meditaciji - Spreminjanje prepričanj in dožemanj	Joe Dispenza	9
Samorastniki -	Prežihov Voranc	9

Slika 6: Največkrat izposojene zvočne knjige v aplikaciji Audibook v obdobju 2021- 2024

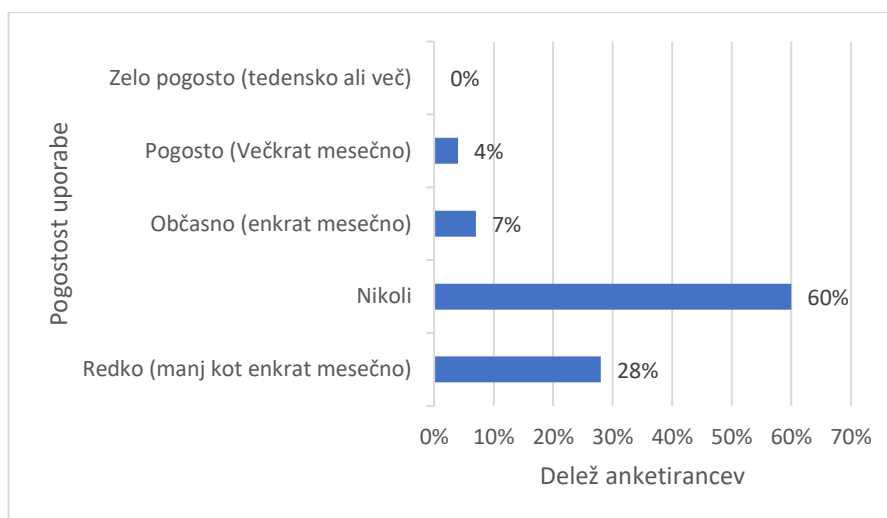
4.4 ANALIZA ANKETE

Pri anketiranih osebah smo preverjali, ali uporabljajo zvočne knjige in če jih ne uporabljajo, nas je zanimal vzrok. Slika 7 prikazuje, da 36 % vseh anketirancev uporablja zvočne knjige, 30 % jih zvočne knjige ne zanimajo, 19 % anketiranih oseb ne pozna te možnosti, 3 % jih nima na voljo ustreznih naslovov in 12 % je kot vzrok za neuporabo navedlo druge razloge, katere pa niso podrobneje obrazložili.

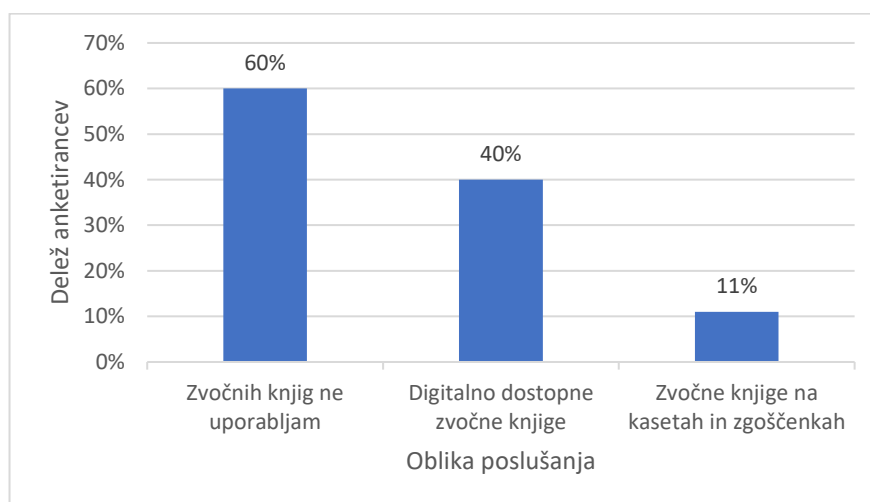
Slika 7: Uporaba zvočnih knjig (n = 67)

Zanimala nas je tudi pogostost uporabe zvočnih knjig. Slika 8 prikazuje, da je 60 % vprašanih odgovorilo, da zvočnih knjig nikoli ne uporablja, 28 % jih uporablja redko in 7 % občasno. Le 4 % anketirancev zvočne knjige uporablja večkrat mesečno.

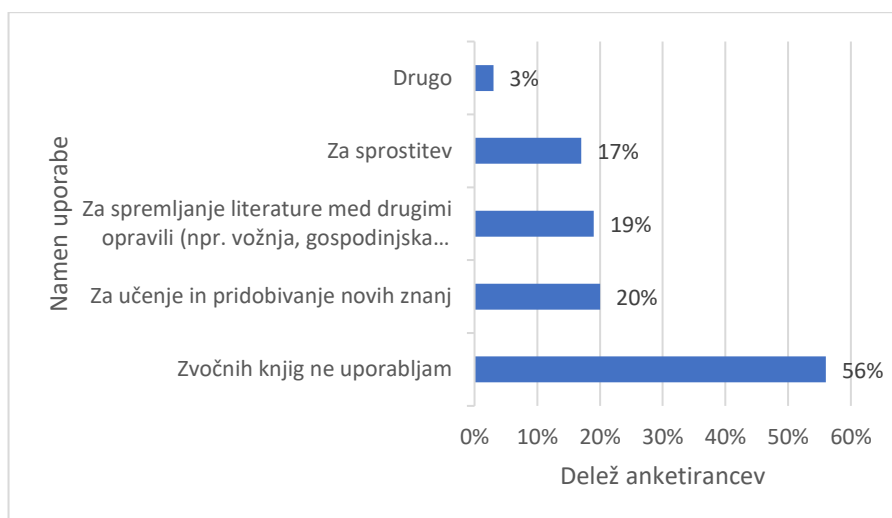
Slika 8: Pogostost uporabe zvočnih knjig (n = 67)

Anketiranim osebam smo postavili vprašanje, v kakšni obliki poslušajo zvočne knjige. Možnih je bilo več odgovorov. Kot prikazuje Slika 9, jih je 40 % odgovorilo, da posluša digitalno dostopne zvočne knjige, in le 11 % anketiranih zvočne knjige posluša na kasetah in zgoščenkah.

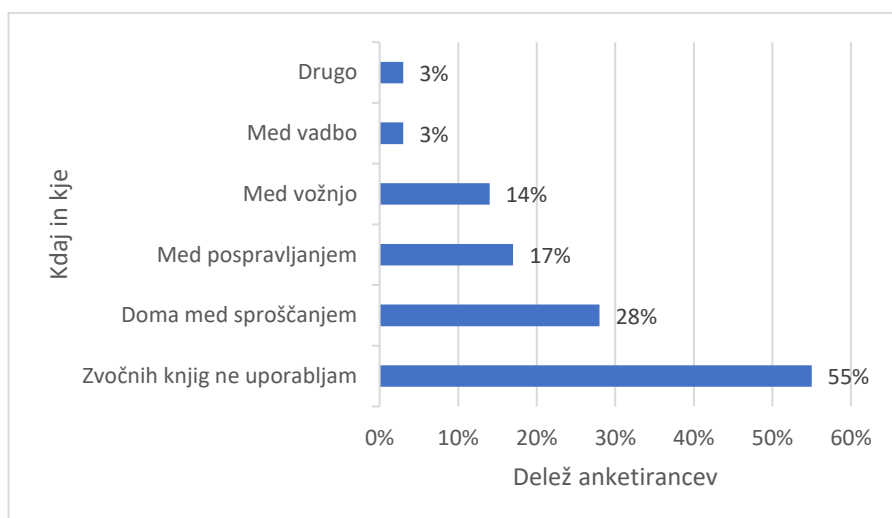
Slika 9: Oblika poslušanja zvočnih knjig (n = 65)

Na vprašanje o tem, v kakšen namen uporabljajo zvočne knjige, jih je 20 % odgovorilo, da jih uporabljajo za učenje in pridobivanje novih znanj, 19 % jih zvočne knjige uporablja za spremljanje literature med drugimi opravili in 17 % za sprostitev. 3 % jih je izbralo odgovor drugo, vendar odgovora niso podrobneje utemeljili (Slika 10).

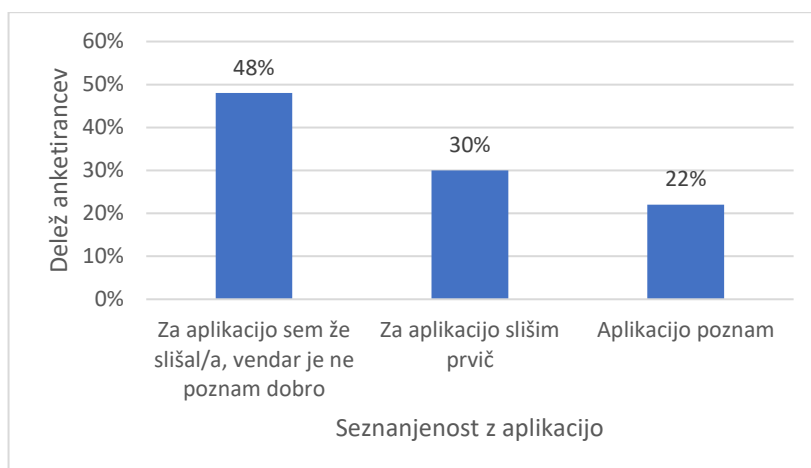
Slika 10: V kakšen namen anketiranci uporabljajo zvočne knjige (n = 64)

Slika 11 prikazuje, kdaj in kje anketiranci uporabljajo zvočne knjige. Možnih je bilo več odgovorov. 28 % vseh vprašanih posluša zvočne knjige doma med sproščanjem, 17 % jih to počne med pospravljanjem, 14 % med vožnjo in 3 % med vadbo. 3 % jih je izbralo odgovor drugo, vendar tudi tokrat v odgovor niso vnesli dodatne obrazložitve.

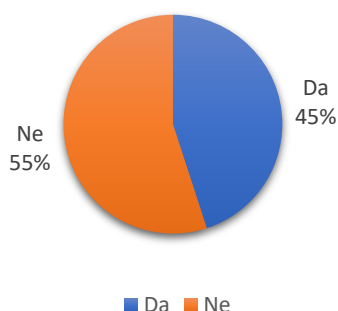
Slika 11: Kdaj in kje anketiranci uporabljajo zvočne knjige (n = 65)

Na vprašanje, ali poznajo aplikacijo Audibook, ki omogoča izposajo zvočnih knjig, jih je 48 % odgovorilo, da so za aplikacijo že slišali, vendar jo ne poznajo dobro, 30 % jih je za aplikacijo slišalo prvič. 22 % vseh anketiranih oseb aplikacijo Audibook pozna (Slika 12).

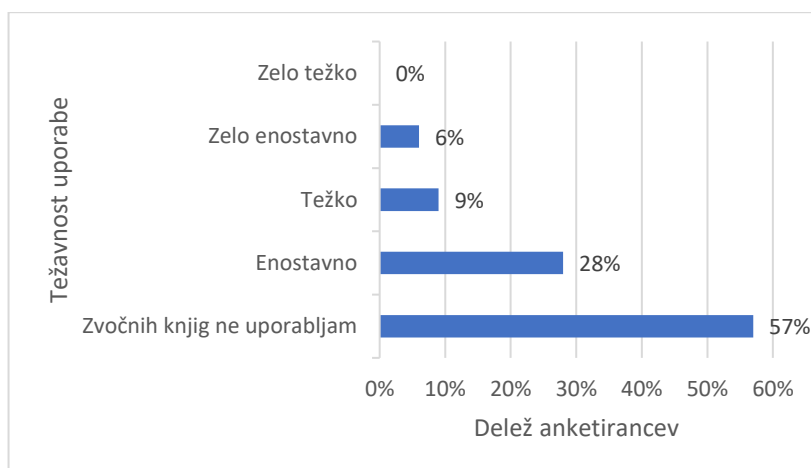
Slika 12: Seznanjenost uporabnikov z aplikacijo Audibook (n = 67)

Kot je razvidno iz grafikona, ki ga prikazuje Slika 13, več kot polovica vprašanih (55 %) ni vedela, da Splošna knjižnica Slovenske Konjice omogoča svojim članom brezplačno izposojlo zvočnih knjig v aplikaciji Audibook.

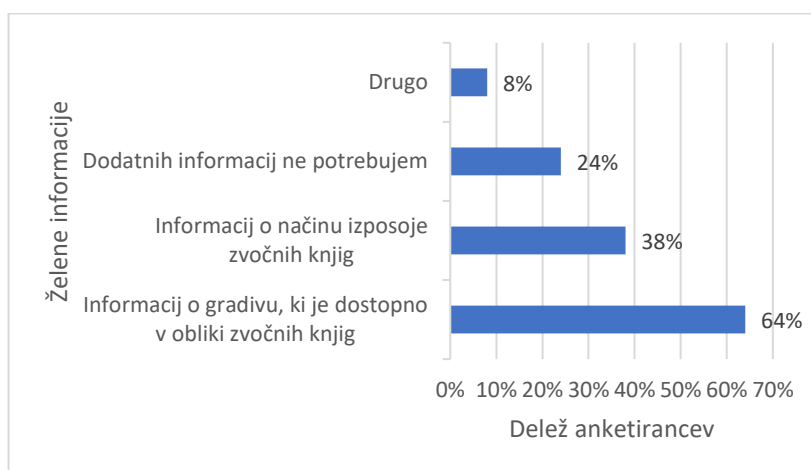
Slika 13: Seznanjenost uporabnikov s knjižnično ponudbo brezplačne izposoje zvočnih knjig v aplikaciji Audibook (n = 67)

Pri anketiranih osebah, katere uporabljajo zvočne knjige, smo preverili, kako enostavno se jim zdi poiskati in izposoditi zvočno knjigo. Kot prikazuje Slika 14, se 28 % poiskati in izposoditi zvočno knjigo zdi enostavno, 6 % celo zelo enostavno. 9 % se zdi poiskati in izposoditi zvočno knjigo težko.

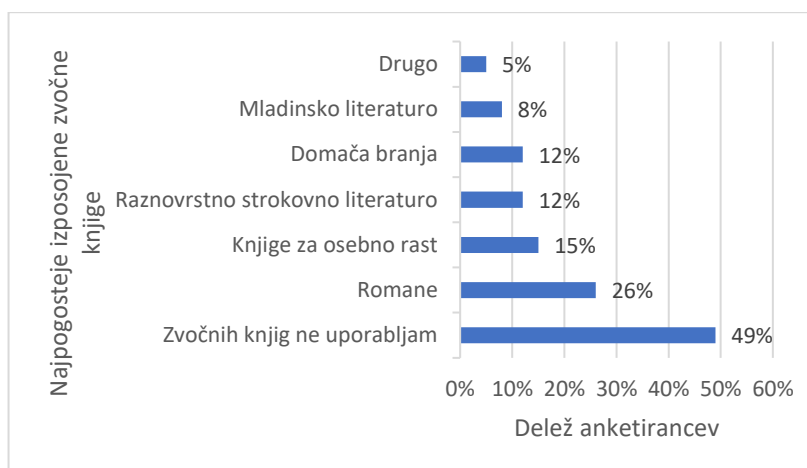

Slika 14: Kako enostavno je anketirancem poiskati in izposoditi zvočne knjige (n = 67)

Anketirane osebe smo vprašali, katerih informacij o izposoji zvočnih knjig bi si želeli več. Kot prikazuje Slika 15 jih je 64 % odgovorilo, da si želi več informacij o gradivu, ki je dostopno v obliki zvočnih knjig, 38 % jih meni, da bi potrebovali več informacij o načinu izposoje zvočnih knjig, dodatnih informacij ne potrebuje 24 % vseh vprašanih. 8 % jih je kot odgovor označilo drugo, vendar so le trije svoj odgovor utemeljili. Ena oseba je predlagala javno predstavitev za skupino ljudi, druga oseba je predlaga sprotne predstavitve novosti. Tretja oseba je pod drugo navedla, da jo zvočne knjige ne zanimajo.

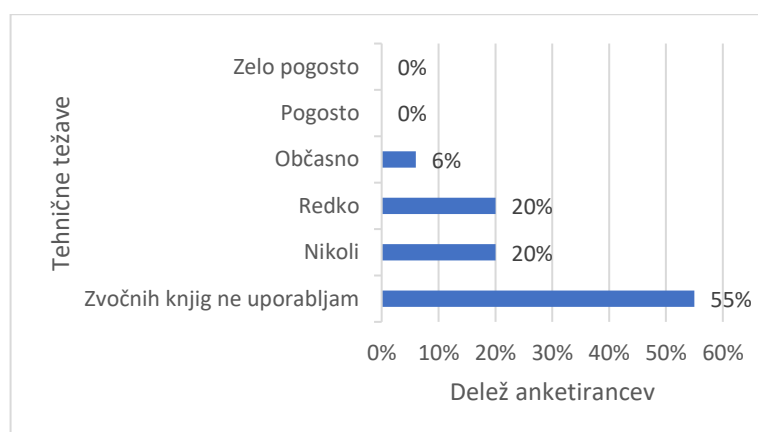

Slika 15: Katerih informacij, o izposoji zvočnih knjig v knjižnici, bi si uporabniki želeli več (n = 66)

Slika 16: Zvočne knjige, ki si jih anketiranci najpogostejše izposodijo (n = 65)

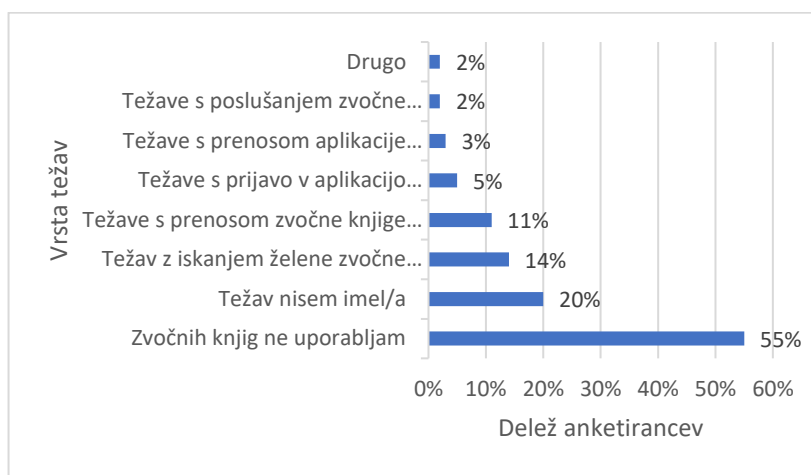
Pri anketirancih smo preverjali, katere vrste zvočnih knjig si najpogostejše izposojajo. Možnih je bilo več odgovorov. Kot prikazuje Slika 16, si 26 % vprašanih najpogostejše izposodi romane, 15 % vprašanih posega po knjigah za osebno rast, 12 % po raznovrstni strokovni literaturi, 12 % jih posluša domača branja. Po mladinski literaturi posega 8 % anketirancev, 5 % jih je za odgovor izbralo drugo, vendar je kot dodatno razlago v odgovor le ena oseba dopisala, da si izposoja zgodovinske romane.

Slika 17: Pogostost tehničnih težav pri poslušanju zvočnih knjig (n = 66)

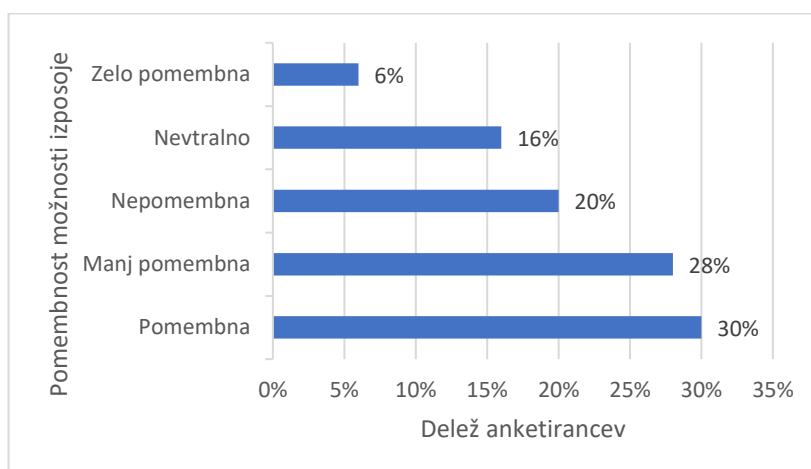
Anketiranci, kateri uporabljajo aplikacijo Audibook, so odgovorili, da z njo niso imeli nikoli (20 %) oziroma redko (20 %) tehnične težave. Le 6 % jih je navedlo, da so imeli občasne težave (Slika 17).

Zanimala nas je tudi vrsta tehničnih težav, katere so imeli s poslušanjem zvočnih knjig. Možnih je bilo več odgovorov. Kot prikazuje Slika 18, jih je največ (14%) imelo težave z iskanjem želene zvočne knjige, 11 % je imelo težave s prenosom zvočne knjige v napravo, 5 % pa težave s prijavo v aplikacijo Audibook. Težave s prenosom aplikacije Audibook je navedlo 3 % anketirancev, s samim poslušanjem zvočnih knjig pa 2 % vseh. 2 % jih je izbralo odgovor drugo, vendar tudi tokrat v odgovor niso vnesli dodatne obrazložitve.

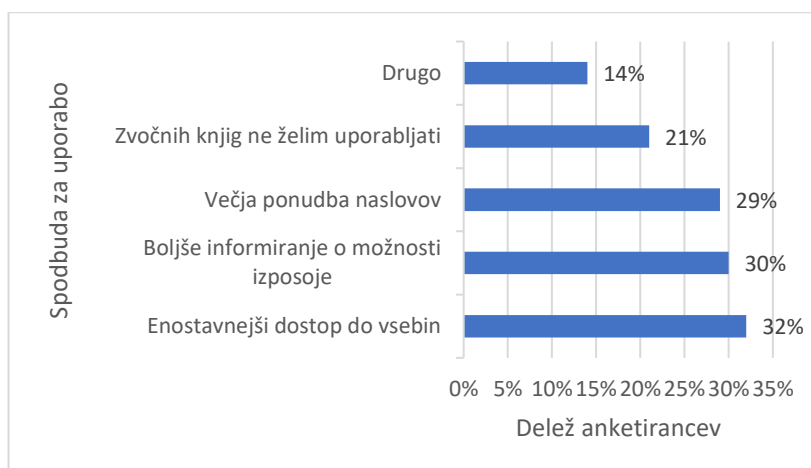

Slika 18: Vrsta tehničnih težav s poslušanjem zvočnih knjig (n = 66)

Podatki, ki jih prikazuje Slika 19, kažejo, da je nekoliko večjemu deležu (30 %) možnost izposoje zvočnih knjig pomembna, oziroma v 6 % celo zelo pomembna. Kot manj pomembna se zdi 28 % anketirancem nepomembna pa 20 %. Nevtralnih je ostalo 16 % anketiranih oseb.

Slika 19: Pomembnost možnosti izposoje zvočnih knjig v primerjavi s tiskanim gradivom (n = 64)

Slika 20: Kaj bi vas spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig v knjižnici? (n = 66)

Na vprašanje, kaj bi jih spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig, jih kot prikazuje Slika 20 32 % meni, da bi to bil enostavnejši dostop do vsebin, 30 % bi želelo boljše informiranje o možnosti izposoje 29 % pa večjo ponudbo naslovov. 21 % jih zvočnih knjig ne želi uporabljati. 14 % jih je izbralo odgovor drugo. Ena oseba je navedla, da bi jo k temu spodbudile težave z vidom, druga oseba pa, da bi jo k temu spodbudila večja količina filozofske literature.

Od anketiranih oseb smo želeli pridobiti tudi njihove predloge za izboljšanje celotne ponudbe in izkušnje izposoje zvočnih knjig v knjižnici. Na to vprašanje jih ni odgovorilo 79 % (n = 68).

Odgovori, ki smo jih pridobili, so bili:

- ne,
- želim si uporabnikom prijaznejše delovnike med počitnicami,
- dodajte zvočne knjige Aristotela, Platona, Kanta... ker so obsežni in bi bilo koristno, če bi bili v zvočni obliki,
- več promocije aplikacije in priljubljenih zvočnih knjig:),
- vse bp,
- informiranje o novostih - direktna pošta,
- še ne, ker ne čutim potrebe po poslušanju zvočnih knjig,
- mogoče predstavitev Audibooka za širše občinstvo,
- promocija zvočnih knjig in predstavitev širši publiki, kaj to je ter kako se uporablja,
- seveda, več zgodovinskih romanov.

5 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI

V pisni nalogi smo se posvetili izposoji zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice in uporabi aplikacije za izposajo zvočnih knjig ponudnika Audibook. Cilj raziskave je bil pridobiti podatke o izkušnjah uporabnikov Splošne knjižnice Slovenske Konjice z izposajo zvočnih knjig. Izvedeti smo želeli, v kolikšni meri so člani knjižnice seznanjeni s ponudbo zvočnih knjig ponudnika Audibook in z možnostjo izposoje le-teh. Zanimalo nas je, katerih informacij o izposoji zvočnih knjig bi si želeli več in kaj bi jih spodbudilo k pogostejši uporabi. Prav tako nas je zanimalo, katere zvočne knjige si najpogosteje izposodijo in kako so zadovoljni z izborom zvočnih knjig, ki jih ponuja Splošna knjižnica Slovenske Konjice. Zanimale so nas tudi težave, s katerimi se uporabniki srečujejo pri izposoji zvočnih knjig. Za namen raziskave smo opravili analizo pridobljenih statističnih podatkov iz programa Cobiss3 in aplikacije Audibook o ponudbi in izposoji zvočnih knjig ter opravili anketo med člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice.

Analiza rezultatov je podala odgovore na pet raziskovalnih vprašanj in tri hipoteze. S prvim raziskovalnim vprašanjem smo želeli ugotoviti, koliko so člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice seznanjeni z aplikacijo Audibook, ki omogoča izposajo zvočnih knjig.

Naša hipoteza, da člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice niso dobro seznanjeni z aplikacijo Audibook, je bila potrjena, saj je 48 % anketiranih za aplikacijo sicer že slišalo, vendar je ne pozna dobro 30 % vseh je za aplikacijo slišalo prvič. Hipotezo potrjuje tudi dejstvo, da več kot polovica (55 %) anketirancev ni bila seznanjenih, da Splošna knjižnica Slovenske Konjice ponuja svojim članom brezplačno izposajo zvočnih knjig v aplikaciji Audibook.

Z drugim raziskovalnim vprašanjem smo želeli ugotoviti, katerih informacij o izposoji zvočnih knjig bi si člani knjižnice želeli več in kaj bi jih spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig. 64 % jih je odgovorilo, da si želi več informacij o gradivu, ki je dostopno v obliki zvočnih knjig, 38 % bi jih potrebovalo več informacij o načinu izposoje zvočnih knjig. Dodatnih informacij ne potrebuje 24 % vseh vprašanih. 8 % jih je kot odgovor označilo drugo, vendar so le trije svoj odgovor utemeljili. Ena oseba je predlagala javno predstavitev za skupino ljudi, druga oseba je predlaga sprotne predstavitve novosti. Tretja oseba je pod drugo navedla, da jo zvočne knjige

ne zanimajo. K pogostejši uporabi zvočnih knjig bi jih po mnenju 32 % spodbudil enostavnejši dostop do vsebin, 30 % bi želelo boljše informiranje o možnosti izposoje, 29 % pa večjo ponudbo naslovov. 21 % jih zvočnih knjig ne želi uporabljati. 14 % jih je izbralo odgovor »drugo«. V enem primeru bi anketiranca k uporabi spodbudile težave z vidom, v drugem primeru pa, če bi imeli v zvočni obliki na voljo več filozofske literature.

Tretje raziskovalno vprašanje se je osredotočalo na to, katere zvočne knjige si člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice najpogosteje izposodijo. V ta namen smo postavili hipotezo, da si člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice najpogosteje izposojajo lahkotnejšo literaturo, ki jo lahko poslušajo med opravljanjem drugih opravil. To hipotezo moramo ovreči. V anketi je bilo sicer ugotovljeno, da si 26 % anketirancev najpogosteje izposodi romane, 15 % pa posega po knjigah za osebno rast, vendar, kot smo ugotovili z analizo podatkov, ki so dostopni na platformi Audibook- knjižnice, na seznamu največkrat izposojenih knjig prevladujejo knjige za osebno rast. 20 % jih je navedlo, da uporablja zvočne knjige za učenje in pridobivanje novih znanj. Največji delež (28 %) jih le-te posluša doma med sproščanjem.

Četrto raziskovalno vprašanje se je glasilo: »Ali se izposoja zvočnih knjig v aplikaciji Audibook vsako leto povečuje?« Vzporedno z raziskovalnim vprašanjem je bila postavljena hipoteza: »Izposoja zvočnih knjig v digitalni obliki preko aplikacije Audibook iz leta v leto narašča, medtem ko izposoja zvočnih knjig na fizičnih nosilcih upada«. Hipotezo lahko potrdimo. Analiza pridobljenih statističnih podatkov iz Cobiss3 in rezultati ankete kažejo na to, da izposoja zvočnih knjig na fizičnih nosilcih upada, medtem ko trend izposoje zvočnih knjig preko aplikacije Audibook narašča. Zvočne knjige na kasetah in zgoščenkah si izposoja le 11 % vseh anketiranih, digitalno dostopne zvočne knjige pa 40 %. V letu 2021 so si člani Splošne knjižnice Slovenske Konjice po statističnih podatkih aplikacije Audibook digitalne zvočne knjige izposodili 15 krat, v letu 2022 152 krat, v letu 2023 154 krat, v letu 2024 pa že 277 krat.

Zadnje raziskovalno vprašanje se je nanašalo na zadovoljstvo uporabnikov s ponudbo zvočnih knjig v aplikaciji. Odgovor na to vprašanje smo pridobili iz statističnih podatkov o izposoji zvočnih knjig in z zbiranjem predlogov za izboljšanje celotne ponudbe in izkušnje izposoje zvočnih knjig v knjižnici. Med predlogi smo našli le eno željo po povečanju ponudbe filozofskih in eno željo po večji ponudbi zgodovinskih knjig. Na vprašanje, kaj bi jih spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig, jih je 29 % anketirancev izbralo odgovor večja

ponudba naslovov, vendar pa do opravljene ankete ni knjižnica prejela niti enega predloga za nakup določenega naslova zvočne knjige. Oddaja predloga za nakup knjižničnega gradiva je možnost, ki jo imajo člani knjižnice, da seznani knjižnico z gradivom, ki ga v knjižnični zbirki pogrešajo. Statistični podatki kažejo na to, da trend uporabe zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice narašča in da se je v letu 2024 v primerjavi s prejšnjim letom skoraj podvojil, zato smatramo, da so člani v večini zadovoljni s ponudbo naslovov zvočnih knjig, vsekakor pa jo je potrebno dopolniti z ugotovljenim mankom.

Rezultati raziskave so pokazali, da trend izposoje zvočnih knjig iz leta v leto narašča, vendar kljub temu še vedno ne dosega želenega števila uporabnikov. Razlog za to je premajhna seznanjenost članov s ponudbo tovrstnega zvočnega gradiva. Knjižnica mora narediti več za promocijo aplikacije Audibook ter več časa nameniti izobraževanju o uporabi aplikacije. Zaradi priložnostnega vzorčenja in relativno majhnega vzorca ni možno posploševanje ugotovitev raziskave. Pridobljeni izsledki bodo knjižnici v pomoč pri nadaljnji promociji storitve izposoje zvočnih knjig preko Audibook aplikacije, pri načrtovanju in oblikovanju zbirke zvočnih knjig ter pri pripravi izobraževanj za uporabnike.

Z nadaljnjim raziskovanjem obravnavane tematike, izposoje zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice in uporabe aplikacije Audibook, bi se v prihodnje poleg kvantitativnih anket lahko vključilo tudi kvalitativne metode, kot so intervjuji ali fokusne skupine, s katerimi bi pridobili globlji vpogled v izkušnje uporabnikov in težave, ki jih imajo le-ti pri uporabi aplikacije ter njihove želje in predloge za izboljšave. Preučilo bi se lahko kako različne promocijske aktivnosti (npr. obvestila preko e-pošte, družbenih omrežij, plakati v knjižnici, osebna predstavitve storitve) vplivajo na povečanje uporabe zvočnih knjig. Knjižnica bi lahko zvočne knjige več promovirala na družbenih omrežjih in izpostavila njihove prednosti. Izdelal bi se lahko predstavitveni video, v katerem bi bilo predstavljeno, kako deluje aplikacija za izposajo zvočnih knjig. Zvočne knjige bi se predstavile kot alternativa tiskanemu gradivu, npr. kako lahko zvočne knjige pripomorejo k učenju ali večopravilnosti. Med člani knjižnice bi se lahko izvedla raziskava o tem, katere vrste zvočnih knjig so najbolj iskane in na tej osnovi prilagodilo nakupne odločitve. Lahko bi se izvedla anketa, kjer bi uporabniki ocenjevali, katere žanre in naslove bi želeli imeti na voljo. S preučitvijo ranljivih skupin v lokalnem okolju bi knjižnica pridobila podatke o tem, kako se uporaba zvočnih knjig razlikuje med ranljivimi

skupinami, kot so starejši uporabniki, osebe z motnjami vida ali gibalno ovirani. To bi omogočilo prilagoditev storitev in vsebin tako, da bi postale dostopnejše za te skupine. Nadaljnja raziskava bi knjižnici omogočila še bolj poglobljeno razumevanje potreb in izkušenj uporabnikov zvočnih knjig v Splošni knjižnici Slovenske Konjice, prav tako bi pripomogla k izboljšanju storitve in spodbujanju uporabe zvočnih knjig.

6 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Audibook. (b. d.). *Knjižnica avdio knjig*. <https://knjiznice.audibook.si/login>
- Čuk, Z. (2024). *Uporaba zvočnih knjig aplikacije Audibook med uporabniki Knjižnice Logatec* [Pisna naloga za bibliotekarski izpit]. Knjižnica Logatec.
<https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-VG9EEUHW>
- Gerčar, J., Kovač, M., Blatnik, A. in Rugelj, S. (2024). *Knjiga in bralci VII*. UMco.
- Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2009). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Nyre, L., (2008). *Sound media: from live journalism to music recording*. Routledge.
- P. G. (27. 11. 2024). *Kolikšna je priljubljenost zvočnih knjig ter kako se te razlikujejo od radijskih iger?* MMC RTV SLO. <https://www.rtv slo.si/kultura/knjige/koliksna-je-priljubljenost-zvocnih-knjig-ter-kako-se-te-razlikujejo-od-radijskih-iger/728751#>
- Phillips, A. in Kovač, M. (2023). *Je to knjiga?* Cankarjeva založba.
- Povše, M. (4. 7. 2022). Zvočne knjige v slovenske jeziku. *Blog Cobiss*.
<https://blog.cobiss.si/2022/07/04/zvocne-knjige-v-slovenskem-jeziku/>
- Rubery, M. (2011). Introduction: talking books. V M. Rubery (ur.), *Audiobooks, literature, and sound studies* (str. 1–25). Routledge.
- Splošna knjižnica Slovenske Konjice. (b. d.). *Zgodovina*. <https://www.knjiznica-slovenskekonjice.si/zgodovina-knjiznice/>
- Splošna knjižnica Slovenske Konjice. (2025). *Letno poročilo javnega zavoda Splošna Knjižnica Slovenske Konjice za leto 2024*. <https://www.knjiznica-slovenskekonjice.si/informacije-javnega-znacaja/>

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

Ime ankete: Uporaba zvočnih knjig med uporabniki Splošne knjižnice Slovenske Konjice

Število vprašanj: 19

Število spremenljivk: 62

Spoštovani uporabnik/ca,

vaše mnenje nam je zelo pomembno, zato vas vabimo, da izpolnite anketo o vaših izkušnjah z zvočnimi knjigami, ki so na voljo v Splošni knjižnici Slovenske Konjice. Odgovarjanje na vprašanja vam bo vzelo približno 2 minuti. Anketni vprašalnik je anonimen, rezultati pa nam bodo pomagali izboljšati naše storitve.

Q1 - Ali uporabljate zvočne knjige?

☐ Da

☐ Ne

Q2 - Če ne uporabljate zvočnih knjig, zakaj jih ne?

Možnih je več odgovorov

☐ Ne poznam te možnosti

☐ Ne zanimajo me

☐ Nimam na voljo ustreznih naslovov

☐ Drugo:

☐ Uporabljam zvočne knjige

Q3 - Kako pogosto uporabljate zvočne knjige?

☐ Nikoli

☐ Redko (manj kot enkrat mesečno)

☐ Občasno (enkrat mesečno)

☐ Pogosto (večkrat mesečno)

☐ Zelo pogosto (tedensko ali več)

Q4 - V kakšni obliki poslušate zvočne knjige?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Zvočne knjige na kasetah in zgoščenkah
- ☐ Digitalno dostopne zvočne knjige
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam

Q5 - Za kaj običajno uporabljate zvočne knjige?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Za sprostitev
- ☐ Za učenje in pridobivanje novih znanj
- ☐ Za spremljanje literature med drugimi opravili (npr. vožnja, gospodinjska opravila)
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam
- ☐ Drugo:

Q6 - Kdaj običajno poslušate zvočne knjige?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Med vožnjo
- ☐ Med vadbo
- ☐ Doma med sproščanjem
- ☐ Med pospravljanjem
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam
- ☐ Drugo:

Q7 - Ali poznate aplikacijo Audibook, ki omogoča izposajo zvočnih knjig?

- ☐ Za aplikacijo slišim prvič
- ☐ Za aplikacijo sem že slišal/a, vendar je ne poznam dobro
- ☐ Aplikacijo poznam

Q8 - Ali ste vedeli, da Splošna knjižnica Slovenske Konjice omogoča svojim članom brezplačno izposajo zvočnih knjig v aplikaciji Audibook?

- ☐ Da
- ☐ Ne

Q9 - Kako enostavno je za vas poiskati in izposoditi zvočne knjige?

- ☐ Zelo enostavno
- ☐ Enostavno
- ☐ Težko
- ☐ Zelo težko
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam

Q10 - Katerih informacij, o izposoji zvočnih knjig v naši knjižnici, bi si želeli več?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Informacij o načinu izposoje zvočnih knjig
- ☐ Informacij o gradivu, ki je dostopno v obliki zvočnih knjig
- ☐ Dodatnih informacij ne potrebujem
- ☐ Drugo:

Q11 - Katere vrste zvočnih knjig si najpogosteje izposodite?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Romane
- ☐ Knjige za osebno rast
- ☐ Raznovrstno strokovno literaturo
- ☐ Mladinsko literaturo
- ☐ Domača branja
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam
- ☐ Drugo:

Q12 - Ali ste že kdaj imeli težave s poslušanjem zvočnih knjig zaradi tehničnih težav?

- ☐ Nikoli
- ☐ Redko
- ☐ Občasno
- ☐ Pogosto
- ☐ Zelo pogosto
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam

Q13 - Kakšne težave ste imeli?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Težav nisem imel/a
- ☐ Težave s prijavo v aplikacijo Audibook
- ☐ Težave z iskanjem zelene zvočne knjige
- ☐ Težave s prenosom aplikacije Audibook
- ☐ Težave s prenosom zvočne knjige v napravo
- ☐ Težave s poslušanjem zvočne knjige
- ☐ Zvočnih knjig ne uporabljam
- ☐ Drugo:

Q14 - Kako pomembna vam je možnost izposoje zvočnih knjig v primerjavi s tiskanim gradivom?

- ☐ Zelo pomembna
- ☐ Pomembna
- ☐ Nevtralno
- ☐ Manj pomembna
- ☐ Nepomembna

Q15 - Kaj bi vas spodbudilo k pogostejši uporabi zvočnih knjig v knjižnici?

Možnih je več odgovorov

- ☐ Boljše informiranje o možnosti izposoje
- ☐ Večja ponudba naslovov
- ☐ Enostavnejši dostop do vsebin
- ☐ Zvočnih knjig ne želim uporabljati
- ☐ Drugo:

Q16 - Ali imate kakršne predloge za izboljšanje celotne ponudbe in izkušnje izposoje zvočnih knjig v naši knjižnici?

Za potrebe analize ankete, vas prosimo še za posredovanje vaših demografskih podatkov.

Q17 - Spol:

- ☐ Ženska
- ☐ Moški

Q18 - V katero starostno kategorijo spadate?

- ☐ Do 18 let
- ☐ 19 do 30 let
- ☐ 31 do 50 let
- ☐ 51 do 65 let
- ☐ 51 do 65 let
- ☐ Več kot 65 let

Q19 - Kako pogosto obiščete Splošno knjižnico Slovenske Konjice in njene enote Knjižnico Loče, Knjižnico Vitanje in Knjižnico Zreče?

- ☐ Večkrat na teden
- ☐ Enkrat na teden
- ☐ Enkrat na mesec
- ☐ Manj pogosto

Odgovorili ste na vsa vprašanja. Hvala, ker ste si vzeli čas za izpolnjevanje ankete.